

Cynllun Gweithredu Bioamrywiaeth y DVLA Abertawe

Cynllun Gweithredu Bioamrywiaeth i'r Asiantaeth Trwyddedu Gyrrwyr a Cherbydau (DVLA) Abertawe

Ebrill 2015 - Mawrth 2017

Craig Hughes BSc (Anrh) Cadwraeth Amgylcheddol

Gyda diolch arbennig i Julia Ashford a Nigel Robins

Cynnwys

	Crynodeb gweithredol	Tudalen 4
	Cyflwyniad	5
1.	Bioamrywiaeth a'i fanteision	6
2.	Hanes cynlluniau gweithredu bioamrywiaeth	7
2.1.	Hanes cynlluniau gweithredu bioamrywiaeth	7
2.2.	Beth sydd mewn cynllun gweithredu bioamrywiaeth?	7
3.	Y Gyfraith a gofynion a osodwyd gan y DVLA	8
4.	Safleoedd; disgrifiad, bioamrywiaeth, mapiau a'r bygythiadau presennol	9
4.1.	Disgrifiad	9
4.1.1	Bioamrywiaeth Tŷ Felin	9
4.1.2	Bioamrywiaeth Treforys	9
4.1.3	Arolygon ecolegol yn y dyfodol	9
4.2.	Mapiau	10
4.3.	Bygythiadau presennol	11
4.3.1.	Datblygiad mewnol	11
4.3.2.	Datblygiad allanol	11
5.	Adolygiad o gynllun bioamrywiaeth cychwynnol y DVLA	12
6.	Amcanion	15
6.1.	Cynnwys staff	15
6.2.	Creu gwaelodlin	16
6.3.	Cynnal a gwella	17
6.4.	Cael Gwared ar rywogaethau ymledol heb fod yn gynhenid a defnyddio chwynladdwyr/plaladdwyr monitro	19
6.5.	Dull holistaidd	20
6.6.	Newid hinsawdd a pharatoi datblygiad	21
	Atodiadau	22

Crynodeb gweithredol

Creodd yr Asiantaeth Trwyddedu Gyrwyr a Cherbydau (DVLA) Gynllun Gweithredu Bioamrywiaeth am y tro cyntaf yn 2013 ac ers hynny gwelwyd gwahaniaeth rhyfeddol yn y fioamrywiaeth ar ei safleoedd. Er mwyn parhau i gynnal a gwella safleoedd yr asiantaeth ac i barhau i gydymffurfio â'r gyfraith a osodir ar asiantaethau'r llywodraeth i ystyried cadwraeth bioamrywiaeth ar eu safleoedd, comisiynwyd ail Gynllun Gweithredu Bioamrywiaeth (CGB).

Bydd y Cynllun yn weithredol ar gyfer y cyfnod Ebrill 2015 hyd Fawrth 2017 a bydd yn cynnwys camau a fydd yn rhoi awgrymiadau i'r asiantaeth i gynnal y fioamrywiaeth sydd ganddynt a chamau syml i wella'r fioamrywiaeth ymhellach. Mae'r camau yma yn cynnwys;

- creu gwaelodlin fel bod disgwyl gweld safonau CGB,
- gosod patrwm torri glaswellt caeth ar ragor o safleoedd yr asiantaeth a,
- chreu grŵp bioamrywiaeth.

Yn ogystal â chreu amcanion a chamau gweithredu yn y cynllun hwn, bydd yr awdur, ymhlith pethau eraill, yn adolygu cynllun blaenorol yr asiantaeth, yn cael cip ar hanes y CGB ac yn edrych ar y broses o greu cynlluniau gweithredu bioamrywiaeth a'r gyfraith bioamrywiaeth bresennol. Yn ychwanegol, bydd y cynllun gweithredu hwn yn creu mapiau i arddangos safleoedd a chynefinoedd yr asiantaeth yn ogystal â mapiau i arddangos gwybodaeth fanwl.

Bydd cael fersiwn weledol fanwl o'r fath ac adolygiadau ar yr agweddau sydd tu ôl i greu CGB ac yn cael effaith arnynt yn caniatáu gwell dealltwriaeth a chynllunio.

Bydd y Cynllun Gweithredu Bioamrywiaeth hwn eto yn canolbwyntio yn unig ar safleoedd yr asiantaeth yn Nhreforys a Thŷ Felin, gan mai'r safleoedd yma sy'n cynnig yr amodau a'r cyfle gorau i ganolbwyntio adnoddau. Yn ychwanegol, bydd y CGB hwn yn rhoi'r un cyngor ar blannu (pa rywogaethau i'w defnyddio a pha rai i'w hosgoi) ag yn y cynllun gweithredu cyntaf ac mae'n ddarn gwerthfawr o wybodaeth. Gellir gweld y rhain yn yr atodiadau.

Heb fioamrywiaeth, bydd integriti'r Ddaear yn dioddef. Mae bwyd, bywyd gwyllt, meddygaeth, cymunedau ac economïau yn dibynnu ar strwythur amrywiol o rywogaethau ac amrywiaeth o ran ecoleg a genynnau. Trwy gynhyrchu'r cynllun gweithredu hwn mae'r asiantaeth yn dangos ymrwymiad i gydymffurfio â'i dyletswyddau cyfreithiol ac wrth gadw a gwella bioamrywiaeth. A hithau â rhan ganolog yn ffabrig cymdeithasol Abertawe a de orllewin Cymru, ac fel asiantaeth o'r llywodraeth, mae gan y DVLA gyfle i weithredu fel arweinydd ac enghraifft dda mewn cadwraeth amgylcheddol.

Cyflwyniad

Fel asiantaeth i'r llywodraeth, mae'n ofyn cyfreithiol i'r DVLA ystyried cadwraeth bioamrywiaeth ar ei safle/safleoedd. A hithau â rhan ganolog yn ffabrig cymdeithasol Abertawe a de orllewin Cymru, mae gan y DVLA gyfle i weithredu fel arweinydd ac enghraifft dda mewn cadwraeth amgylcheddol. Daeth y cred hyn oherwydd y nifer o bobl y mae'r DVLA yn eu cyflogi ac oherwydd bod ei safleoedd mewn ardaloedd lle mae pob cyfle i gymudwyr, cwsmeriaid a phreswylwyr sylwi ar y fioamrywiaeth sy'n bresennol a'r gwaith cadwriaethol sydd yn cael ei wneud.

Er mwyn helpu i gydymffurfio â'r dyletswyddau cyfreithiol a osodir ar yr asiantaeth, comisiynwyd CGB. Roedd y DVLA wedi cynhyrchu a gweithredu ei CGB cyntaf yn 2013, sydd, ymhlith pethau eraill, wedi cynnig technegau rheoli cadwraeth i'r asiantaeth, data gwerthfawr i ddynodi'r fioamrywiaeth sy'n bresennol a gweithredu fel blwch offer o ran cyfarwyddyd wrth ddewis pa blanhigion i'w defnyddio a pheidio â'u defnyddio. Y bwriad gwreiddiol oedd adolygu'r cynllun gweithredu a'i ddiweddarau yn 2014; ond, dim ond yn awr y bu'n bosibl gwneud hynny. Felly, yn y cynllun gweithredu hwn cynhwysir adolygiad o gynllun gweithredu blaenorol yr asiantaeth. Y gobaith yw bod gwelliant cyffredinol mewn bioamrywiaeth wedi digwydd ers ei greu; bod o leiaf rai o'r egwyddorion wedi cael eu gweithredu a bod gwelliant wedi digwydd o ran rheoli cadwraeth h.y. patrymau torri glaswellt.

Mae'r ffaith bod ail gynllun gweithredu wedi cael ei gomisiynu yn dangos ymrwymiad yr asiantaeth i gydymffurfio â'i dyletswyddau cyfreithiol ac wrth gadw a gwella'r fioamrywiaeth ar ei safleoedd, ac felly, bydd y cynllun gweithredu hwn yn amlinellu ei hamcanion gyda champau gweithredu dichonol. Dylid nodi hefyd y bydd y cynllun hwn yn ceisio sefydlu gwaelodlin i'r fioamrywiaeth ar safleoedd yr asiantaeth. Mae hyn i sicrhau bod gan gynlluniau gweithredu yn y dyfodol y wybodaeth i lwyddo. Er mwyn sefydlu gwaelodlin, bydd arolygon ecolegol yn cael eu cynnal. Yn ychwanegol, oherwydd y cyfyngiadau ar safle'r asiantaeth ym Mro Abertawe, bydd y cynllun hwn, yn yr un modd â'r cyntaf, yn canolbwyntio ar safleoedd Treforys a Tŷ Felin yn unig.

1. Bioamrywiaeth a'i fanteision

Mae bioamrywiaeth, sy'n ffurf fer am amrywiaeth biolegol, yn derm a ddefnyddir i ddisgrifio holl amrywiaeth bywyd ar y Ddaear, boed yn amrywiaeth o ran rhywogaethau, ecoleg neu enynnol (DEFRA, 2007). O'r gell leiaf i'r dyn cryfaf, ac o'r pabi mwyaf llachar i'r goedwig fwyaf trwchus, mae'r cyfan yn cael ei gynnwys yn y term bioamrywiaeth.

I lawer, mae bioamrywiaeth yn derm sy'n cael ei gysylltu yn gyson ag ardaloedd fel y goedwigoedd glaw. Wedi'r cyfan, mae goedwigoedd glaw yn gorchuddio llai na 2% o arwyneb y Ddaear, ond yn gartref i tua 50% o'r rhywogaethau (The Nature Conservancy, 2015). Ond, hyd yn oed ym Mhrydain yn ystod yr unfed ganrif ar hugain, archwiliwch ein cynefinoedd amrywiol, gan gynnwys strydoedd tywyllaf ein dinasoedd, ac fe welwch chi fioamrywiaeth.

Mae llawer o fanteision i annog a chynnal bioamrywiaeth. Er enghraifft, heb fioamrywiaeth ni fyddai llawer o'r triniaethau sydd gennym ar gyfer afiechydon wedi cael eu darganfod. Mae ymchwil i fioleg a geneteg rhywogaethau amrywiol o anifeiliaid a phlanhigion y Ddaear wedi cynnig dull i ddynolryw ymladd yn erbyn yr afiechydon gwaethaf. Felly, petai un rhywogaeth yn diflannu, mae'n bosib bydd y cyfle i wella mwy o afiechydon yn diflannu am byth (National Wildlife Federation). Yn ychwanegol, mae bioamrywiaeth yn chwarae rhan bwysig wrth gynnig gwasanaethau ecolegol sydd yn ein galluogi i fyw bywyd ar y Ddaear. Mae'r planhigion symlaf yn glanhau ein dŵr; mae coed yn rhoi ocsigen, ac mae'r golygfeydd naturiol sy'n cael eu ffurfio gan gynefinoedd amrywiol yn helpu i gynnal economïau.

Yn y pen draw, bydd sicrhau ein bod fel unigolion yn cadw ein heffaith ar fioamrywiaeth cyn lleied â phosibl yn sicrhau Ddaear amrywiol yr ydym oll yn ei gwerthfawrogi mewn un ffurf neu'r llall.

2. Hanes cynlluniau gweithredu bioamrywiaeth

2.1. Hanes cynlluniau gweithredu bioamrywiaeth

Yn Nghonfensiwn Rhaglen Amgylcheddol y Cenhedloedd Unedig 1992 ar Amrywiaeth Biolegol yn Rio de Janeiro, llofnododd dros 150 o benaethiaid llywodraethau yn cynnig y dylid atal y colli byd-eang ar rywogaethau o anifeiliaid a phlanhigion yn ogystal ag adnoddau genetig. Felly, rhoddwyd pwysau ar lywodraethau i greu peirianwaith i weithredu cyfrifoldeb pob gwlad i gynnal a gwella bioamrywiaeth yn eu gwledydd. Erbyn 1994, roedd y llywodraeth Deyrnas Unedig yn cyntaf yn y byd i gynhyrchu CGB.

Yn dilyn datganoli yn 1998, datblygodd pedair gwlad y Deyrnas Unedig, gyda'r cynllun gweithredu ar gyfer y Deyrnas Unedig mewn cof, eu strategaethau eu hunain i gadw bioamrywiaeth. Ond, yn 2007, diweddarwyd hyn gan i'r pedair gwlad fabwysiadu ac ymrwymo i fframwaith lle byddai gweithio gyda'i gilydd, yn hytrach nag yn unigol, yn fuddiol i wynebu'r sialensiau yr oedd y pedair gweinyddiaeth yn eu hwynebu o ran cadw bioamrywiaeth. Wedi'r cyfan, nid oes gan fioamrywiaeth ffiniau. Gelwir y fframwaith hwn yn 'Cadwraeth Bioamrywiaeth – Dull y Deyrnas Unedig.'

Oherwydd y methiant wrth geisio sicrhau atal y dirywiad mewn bioamrywiaeth erbyn 2010, fel y cytunodd yr arweinyddion byd yng Nghynhadledd y Ddaear 2002 yn Johannesburg, roedd angen newid yn y dull o gadw bioamrywiaeth. O ganlyniad i gynadleddau eraill a Strategaeth Bioamrywiaeth yr Undeb Ewropeaidd (EUBS), cynhyrchodd llywodraeth y Deyrnas Unedig 'Fframwaith Bioamrywiaeth Ôl-2010 y Deyrnas Unedig' ac fe'i bwriadwyd i ddynodi'r gweithgareddau sy'n angenrheidiol i gryfhau a chyd-fynd â strategaethau gwladol i gyflawni

'Targedau Bioamrywiaeth Aichi'. Mae dau o'r targedau yma yn cynnwys (erbyn 2020) sicrhau bod pobl yn gwybod am werth bioamrywiaeth a chynaliadwyedd, a gwyrddroi'r gostyngiad yn niferoedd y rywogaethau sydd dan fygythiad.

Yn nes adref, roedd y CGB cyntaf yn y DVLA ar gyfer y cyfnod Ionawr 2013 i Fawrth 2014, ac fe'i sefydlwyd i nodi fframwaith ar gyfer diogelu, cadwraeth a gwella bywyd gwyllt o fewn ffiniau ystad y DVLA. Crëwyd y cynllun hwn hefyd gan fod yn rhaid i'r DVLA gydymffurfio â'i dyletswyddau cyfreithiol a osodwyd gan Lywodraeth y Deyrnas Unedig. Dewiswyd camau gweithredu i sicrhau na fyddai'r asiantaeth yn gweld colli cynefin, eu bod yn deall ac yn gwella niferoedd ac amrywiaeth y blodau a'r anifeiliaid cynhenid ar y safle, a chynyddu ymwybyddiaeth a gwybodaeth am fioamrywiaeth ymhlith y staff.

2.2. Beth sydd mewn cynllun gweithredu bioamrywiaeth?

Mae cynlluniau gweithredu bioamrywiaeth yn dod yn fwy poblogaidd gyda llawer o gwmnïau, prifysgolion, awdurdodau cyhoeddus ac asiantaethau'r llywodraeth yn eu cynhyrchu. Efallai bod llawer o resymau pam bod un wedi ei gynhyrchu, ond mae'n debyg ei fod oherwydd bod y corff yn teimlo gorfodaeth foisol yn y gymdeithas sydd ohoni sy'n fwy amgylcheddol effro neu bod ganddynt ddyletswydd cyfreithiol i sefydlu a gweithredu cynllun ar gyfer eu safle(oedd) neu ardal(oedd). Gall y cynlluniau gweithredu yma hefyd ddod dan enwau gwahanol, ond tebyg, fel 'Cynllun Gweithredu Natur' a 'Cynllun Gweithredu Bioamrywiaeth Lleol'.

3. Y gyfraith a'r gofynion

Fel asiantaeth i'r llywodraeth, mae gan y DVLA ddyletswydd gyfreithiol i ystyried cadwraeth bioamrywiaeth dan Ddeddf yr Amgylchedd Naturiol a Chymunedau Gwledig (2006), a rhaid iddi yn benodol roi ystyriaeth i Gonfensiwn Rhaglen Amgylcheddol y Cenhedloedd Unedig ar Amrywiaeth Biolegol o 1992. Yn benodol, mae Deddf yr Amgylchedd (a40, 2006) yn datgan:

a) 'Mae cadwraeth bioamrywiaeth yn cynnwys, yng nghyswllt organeb fyw neu fath o gynefin, adfer neu wella poblogaeth neu gynefin'

Yn yr un modd, wedi ei gyhoeddi yn 1994, y Deyrnas Unedig oedd y wlad gyntaf i gyhoeddi CGB ar gyfer yr wlad gyfan. Deilliai'r cynllun hwn o Gonfensiwn Rhaglen Amgylcheddol y Cenhedloedd Unedig ar Amrywiaeth Biolegol (1992) ac mae'n datgan ei fod yn bwriadu:

b) 'Cadw a gwella amrywiaeth biolegol yn y Deyrnas Unedig a chyfrannu at gadwraeth bioamrywiaeth byd-eang trwy bob peirianwaith addas'

O ran y gofyn i'r asiantaeth roi ystyriaeth i Gonfensiwn Rhaglen Amgylcheddol y Cenhedloedd Unedig ar Amrywiaeth Biolegol

(1992), roedd y cytundeb gan yr 150 o wladwriaethau a ddaeth i'r confensiwn yn cytuno, ymhlith pethau eraill, y bydd pob parti i'r cytundeb yn:

c) 'Atal cyflwyno, yn rheoli neu yn gwaredu y rhywogaethau estron hynny sy'n bygwth ecosystemau, cynefinoedd neu rywogaethau...'

d) 'Hyrwyddo ac annog ymchwil sy'n cyfrannu at gadwraeth a defnydd cynaliadwy o amrywiaeth biolegol... ' a,

e) 'Hybu ac annog dealltwriaeth o bwysigrwydd cadwraeth amrywiaeth biolegol, a'r camau sy'n ofynnol i'w gyflawni...'

Yn ychwanegol, rhaid i'r DVLA, dan yr Ymrwymadau Gwneud y Llywodraeth yn Fwy Gwyrdd (GGC) fod yn agored a thryloyw am y camau y mae'n eu cymryd i ymdrin â bioamrywiaeth a'r amgylchedd naturiol, addasu i newid hinsawdd a chaffael cynnyrch cynaliadwy ac effeithlon. Wrth ychwanegu mwy o fanylion, mae'r GGC yn cynnwys yr elfen bod raid i'r DVLA, fel asiantaeth i'r llywodraeth, ddangos pa gamau sy'n cael eu cymryd i:

f) '...Addasu'r stad i hinsawdd sy'n newid...'

O ganlyniad i'r ddeddfwriaeth dros y 25 mlynedd diwethaf, bydd y cynllun gweithredu hwn yn ystyried ac yn nodi'r gofynion y mae'n rhaid i'r DVLA ymrwymo iddynt i gydymffurfio â'r gyfraith.

4. Safleoedd; disgrifiad, bioamrywiaeth, mapiau a'r bygythiadau presennol

4.1. Disgrifiad

Mac gan y DVLA dri safle yn Abertawe, de Cymru - Treforys, Bro Abertawe a Tŷ Felin. Felly, mae'r cyfan mewn ardaloedd gwahanol o Abertawe sydd wedi cadw gwahanol fathau o gynefin. Mae gan y safleoedd i gyd hanes gwahanol o ran natur a diwydiant, dibenion gwahanol ac maent yn gwahaniaethu o ran maint a'r nifer o weithwyr sydd yno. Ond, oherwydd ei faint a natur yr ardal adeiledig ym Mro Abertawe, nid yw'n dichonol i sefydlu safle bioamrywiaeth yno. Felly, bydd yn cynllun hwn yn canolbwyntio yn unig ar safleoedd yr Asiantaeth yn Nhreforys a Thŷ Felin.

4.1.1 Bioamrywiaeth Tŷ Felin

Er i waith goleuo byr gael ei wneud ar safle Tŷ Felin yn 2013, pan welwyd nifer fechan o broga a madfall, ni chynhaliwyd arolwg ecolegol sylfaenol fwy trylwyr ar Tŷ Felin tan mis Mawrth 2015. Yn ystod arolwg 2015, gosodwyd trapiau Longworth a camera a chynhaliwyd arolwg goleuo dros dair noson. Yn ystod y cyfnod hwn, gosodwyd deg ar hugain o drapiau Longworth a daliwyd tair llygoden y coed (*Apodemus sylvaticus*). Cawsant eu gollwng wedyn yn ddianaf. Yn ychwanegol, gwelwyd y fadfall ddŵr gyffredin (*Triturus vulgaris*) a'r broga (*Rana temporaria*) dros 50 o weithiau yr un yn ystod y cyfnod hwn. Mae tystiolaeth hefyd bod llwynogod (*Vulpes vulpes*) yn ymweld â'r safle efallai gan fod mynedfeydd bychan o dan rai ardaloedd o'r ffens ddiogelwch.

4.1.2 Bioamrywiaeth Treforys

Cynhaliwyd astudiaeth ecolegol fanwl yn ystod 2013 gan Nigel Robins ar Faes Parcio Fferm Clâs ar safle'r asiantaeth yn Nhreforys. Gellir gweld canlyniadau'r arolwg hwn yma: Clâs Farm SMS 2013 small.pdf. Hyd yn hyn ni chynhaliwyd unrhyw arolygon ar ôl hynny. Fe welwyd llwynogod (*Vulpes vulpes*) a draenogod (*Erinaceus europaeus*) ar y safle hwn hefyd.

4.1.3 Arolygon ecolegol yn y dyfodol

Ar hyn o bryd mae cynlluniau i gynnal arolwg ecolegol trylwyr yn ystod 2015. Er mwyn cael golwg fanwl ar fioamrywiaeth y cyfan o safleoedd yr asiantaeth yn Nhŷ Felin a Threforys, bydd yr arolwg hwn yn cynnwys rhagor o drapiau Longworth, trapiau camera a thrawsluniau.

4.2. Mapiau

Yn y mapiau isod, byddwch yn gweld darlun o'r ddau safle a'u nodweddion. Bydd disgrifiad cod lliw ychwanegol o'r dosbarthiadau cynefin ar y ddau safle yn yr atodiadau (Delweddau map diolch i Google Earth).

Map ddim ar gael
ar hyn o bryd

Map 1 – Tŷ Felin

Map 2 – Treforys

4.3. Bygythiadau presennol

4.3.1. Datblygu mewnol

Mae safle'r DVLA yn Nhreforys yn un mawr, lle mae'r mwyafrif o'u 5600 o weithwyr yn gweithio. Gan mai'r safle hwn hefyd yw'r man lle bydd nifer fawr o gwsmeriaid yn galw a llawer o gontractwyr, yn aml bydd DVLA Treforys yn gweld problemau o ran parcio. Mae'r cynllun parcio a reidio o Felindre wedi helpu i liniaru'r broblem parcio ar y safle, ond, gan fod Dinas a Sir Abertawe yn edrych ar ddatblygu'r ardal benodol honno yn eu Cynllun Datblygu Lleol, efallai y bydd angen i'r DVLA greu meysydd parcio ychwanegol ar y safle a hynny ar draul yr amgylchedd.

Gyda gweithlu llai, yn gweithio ar batrwm shifft, yn anaml iawn y bydd Tŷ Felin yn profi unrhyw broblemau o ran parcio ar y safle, felly nid yw hynny'n cael ei drin fel bygythiad yno. Ond, mae bygythiad bod y pwll ac ardal y pwll yn cael eu bygwth gan y gormodedd o lafrwyn ac eithin Ewropeaidd (*Ulex europaeus*).

4.3.2. 4.3.2. Datblygiadau allanol

Fel y soniwyd yn barod, mae Dinas a Sir Abertawe ar hyn o bryd yn mynd trwy broses Cynllun Datblygu Lleol. Mae'n bosib na fydd hyn yn creu bygythiad uniongyrchol i amgylchedd mewnol safleoedd y DVLA, ond gall yr amgylchedd newid petai'r cyngor yn datblygu tir yn agos at y DVLA. Er enghraifft, mae'r cyngor wedi dynodi'r tir ger Ffordd Clâsmont (y ffordd i'r gogledd o DVLA Treforys), fel ardal ar gyfer tai. Gan y byddai'r coridor gwyrdd i rywogaethau sy'n ymweld â thir yr asiantaeth i hela/byw/archwilio yn cael ei gollu; ac oherwydd y byddai llai o blanhigion ar y safle hwnnw, fydd na effaith ar y nifer a'r amrywiaeth o rywogaethau o blanhigion ar safle'r DVLA, mae posibilrwydd y bydd gostyngiad yn y fioamrywiaeth yn yr asiantaeth. Felly, mae'n bwysig i'r DVLA baratoi ar gyfer posibiliadau o'r fath.

5. Adolygiad o gynllun bioamrywiaeth cychwynnol y DVLA

Ni fydd yr adolygiad canlynol o'r cynllun gwreiddiol yn ymdrin â'r cynllun ei hun, ond yn hytrach y camau a gymerwyd i weithredu yn unol â'r cynllun. I wneud hyn, bydd pob egwyddor yn y cynllun gwreiddiol yn bennawd a bydd unrhyw gamau a gymerwyd yn cael eu nodi o danynt.

Cyflwynwyd y CGB cyntaf yn Ionawr 2013 ac roedd iddo naw amcan yn amrywio o 'Dim Colliad (Net) Cynefin' i 'Gyfraniad Staff'. Fel cynllun gweithredu cychwynnol, fe'i cynlluniwyd gydag amcanion a allai ddwyn canlyniadau cyflym a rhwydd ac roedd wedi cael ei gynllunio i gael ei adolygu ar ôl 12 mis. Gydag arolygydd ecolegol profiadol a gwybodus yn awdur, roedd rhestrau manwl a llawn gwybodaeth o'r rhywogaethau o blanhigion oedd orau i weld cynnydd mewn bioamrywiaeth yn y cynllun hwn.

i. Dim colli cynefin net

Ni welwyd unrhyw ddatblygiadau ar y safle ers cyflwyno'r cynllun cyntaf felly ni chofnodwyd unrhyw golled cynefin net. Ond fe welwyd newid yng nghynnwys y cynefin gyda rhai ardaloedd yn cael ei adael i tyfu heb gael eu torri.

ii. Defnyddio rhywogaethau cynhenid

Cyflwynwyd rhestr o rywogaethau cynhenid ac mae rhaid i holl blannu newydd/amnewidiad cydymffurfio â'r rhestr hon.

iii. Cysylltiadau naturiol addas yn lleol

Dim gweithredu.

iv. Dyluniad aml-swyddogaethol

Cyflwynwyd deg o flychau nythu yn Ebrill 2014 mewn lleoliadau amrywiol ar draws safle Treforys. Yn ychwanegol cyflwynwyd cychod gwenyn ar safle Tŷ Felin yn ystod 2013 er mwyn i'r gwenyn fedru manteisio ar y cynefin 'mwy gwyllt' ar y safle penodol hwnnw.

v. Cysylltiadau

Mae'r patrymau torri gwair wedi cael eu haddasu mewn rhai mannau - welwn well cysylltiadau, cynnydd ym maint y cynefin a gwelliant cyffredinol o ran rheoli tir ar gyfer y cynnydd mewn bioamrywiaeth. Yn benodol, mae hyn wedi gweithio yn dda ym Maes Parcio Fferm Clâs ac ar gyrion a hyd y pwll yn Nhŷ Felin.

vi. Maint y clytiau ac effaith ar ymylon

Yn yr un modd â phwynt v, 'Cysylltiadau' mae'r newid mewn patrymau torri gwair wedi rhoi cyfle i faint y clytiau ac effaith ymylon rhannol gynyddu mewn rhai mannau, yn benodol Maes Parcio Fferm Clâs a phwll Tŷ Felin.

vii. Graddfeydd yn y cynefinoedd

Mae'r newid mewn patrymau torri gwair wedi rhoi cyfle i rywfaint o raddfeydd yn y cynefinoedd mewn rhai mannau, yn benodol Maes Parcio Fferm Clâs a phwll Tŷ Felin.

viii. Strwythur a lleoliad cynefinoedd

Mae rhywfaint o doriadau o dorri gwair, coed a weddill o raean wedi cael eu gadael er budd bywyd gwyllt ym Maes Parcio Fferm Clâs.

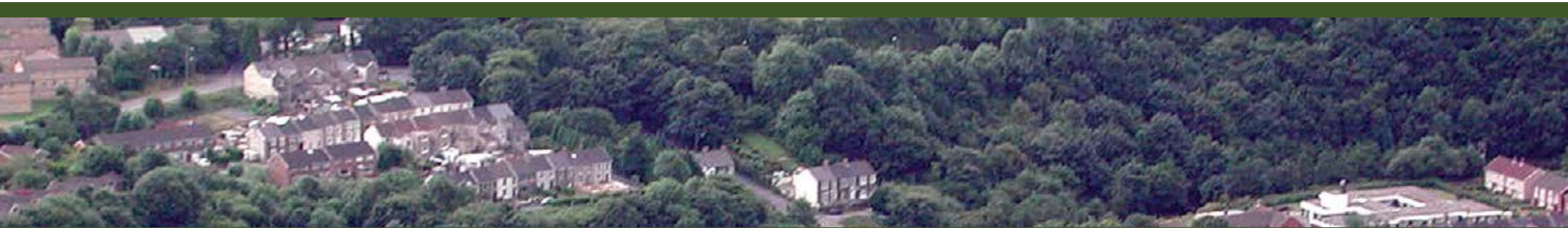
ix. Cynnwys staff

Ychwanegwyd adran fioamrywiaeth at dudalen cynaliadwyedd safle mewnwyd y DVLA. Mae'n rhoi gwybodaeth am y cynllun gweithredu cychwynnol, darn ar y strategaeth 'Pencampwyr Gwyrdd' – lle byddai unigolion yn cael eu dewis i fod yn ganolbwynt ar gyfer materion amgylcheddol yn y gwaith; newid hinsawdd a 'Blog Gwyrdd' – blog ar fod yn fwy amgylcheddol gyfeillgar.

Fel y gwelir, roedd y camau a gymerwyd gan yr asiantaeth i gydymffurfio â'r cynllun gweithredu gwreiddiol yn fychan iawn, ond fe wnaethant gyflawni rhai effeithiau dymunol. Mae'r newid yn y patrwm torri gwair mewn rhai mannau wedi gadael i'r cynefinoedd dyfu yn naturiol a mynd i had heb ymyrraeth gan y staff a'r cyhoedd, a thrwy hynny ganiatáu i fioamrywiaeth gynyddu a ffynnu. Mae hyn yn arbennig o wir yn Nhŷ Felin. Ond, gallai rhai ardaloedd fod wedi cael mwy o sylw. Er enghraifft, roedd y toriadau yn cael eu gadael heb lawer o ystyriaeth am ei strwythur. Roedd hyn yn gamgymeriad anffodus gan y byddai gosod y toriadau yma yn ofalus neu ychwanegu llochesi wedi cael effaith llawer mwy ar gynyddu bioamrywiaeth, gan y gall y dulliau yma ddenu nifer fawr o rywogaethau.

Yn ychwanegol, gallai cyfraniad y staff fod wedi cael mwy o sylw. Er enghraifft, cafodd yr 'Blog Gwyrdd' ei diweddarwyd yn ddiwethaf yn Chwefror 2014, ac ni ddaeth dim o'r strategaeth 'Pencampwyr Gwyrdd'.

Ond, roedd cyflwyno'r ddau gwch gwenyn yn Nhŷ Felin yn llwyddiant. Wnaeth cyfraniad dau aelod o staff i gynnal y cychod gwenyn helpu i gynyddu cydarwaith gyda staff ynglyn fioamrywiaeth. Yn ychwanegol, roedd mentro a chynnwys y rhai gyda chymwysterau perthnasol i lunio'r cynllun gweithredu hwn hefyd yn gosod enghraifft dda i adrannau eraill i wneud yr un modd. Felly, bydd y cynllun gweithredu hwn, ymhlith pethau eraill, yn edrych ar ehangu trefn dorri gwair gaeth i ardaloedd eraill, ac yn edrych ar gynyddu cyfraniad y staff.

6. Amcanion

Yn yr adran hon bydd amcanion y CGB hwn yn cael eu hamlinellu gyda rhesymeg, unrhyw wybodaeth berthnasol a'r camau angenrheidiol i gyflawni'r amcan. Dylai'r holl amcanion, oni nodir yn wahanol, gael eu dechrau, os nad eu cwblhau erbyn y cynllun nesaf yn 2017. Yn ychwanegol, gweler yr atodiadau am fapiau manwl, amserlen a gwybodaeth am y lleoliad a'r gofynion cyfreithiol.

6.1. Cynnwys staff

a) Rhesymeg

Gall gweld y rhai sy'n gyfrifol am faterion amgylcheddol yn cysylltu gyda staff yn yr asiantaeth helpu cydweithio mewn reoli adnoddau yn y tymor hir a hwyluso cydweithredu a gweithio unol. Felly, er mwyn sicrhau bod staff a'r rhai sydd â budd yn yr asiantaeth yn cydweithio, mewn un ffordd neu'r llall, bydd y DVLA yn gweithredu i warantu bod ymddiriedaeth; sgysiau, rheolau a chysylltiadau yn dryloyw ac ar gael i bawb.

b) Gweithredu

- Grŵp Bioamrywiaeth/Amgylcheddol

Bydd grŵp sy'n canolbwyntio ar faterion bioamrywiaeth nid yn unig yn helpu i godi ymwybyddiaeth o waith/problemau bioamrywiaeth yr asiantaeth, ond bydd hefyd yn llwyfan i rannu gwybodaeth, cronni gwybodaeth a sgiliau, fod o natur addysgiadol/profiad gwaith a chasglu unigolion sy'n barod i wirfoddoli ar gyfer gweithgareddau, fel clirio pyllau, cynnal a chadw cychod gwenyn ac arolygon.

- Blog Gwyrdd

Y tro diwethaf i'r 'Blog Gwyrdd' ar fewnrwyd yr asiantaeth gael ei ddiweddarau oedd Chwefror 2014. Bydd cael awdur penodol i'r blog gydag awduron gwadd yn annog y staff i ddangos diddordeb mewn bioamrywiaeth a'r amgylchedd. Yn y man lleiaf, mae ganddo'r potensial i gynyddu gwybodaeth yn y meysydd hyn, gadael i staff holi cwestiynau/gwneud awgrymiadau a chefnogi staff a hoffai weld newid trwy chwarae eu rhan mewn cynnal asiantaeth a/neu ffordd o fyw fio-amrywiol.

6.2. Creu gwaelodlin

a) Rhesymeg

Heb waelodlin mae'n anodd mesur eich gwaith yn ceisio cyflawni eich nod. Nid yn unig hynny, gall fod yn gostus, gall gymeryd amser ac mae'n creu problemau petai rhywun am wneud addasiadau ond nad oedd ganddo waelodlin cychwynnol. Felly, wrth greu gwaelodlin ecolegol lawn gwybodaeth a manwl, bydd gan yr asiantaeth y gallu i fonitro perfformiad y prosiect, monitro bioamrywiaeth ac o bosibl helpu i leihau gwariant ar reoli amgylcheddol.

b) Gweithredu

- Arolwg Ecolegol

Er i arolwg ecolegol gael ei gyflawni ar Faes Parcio Fferm Clâs yn 2013, bydd arolygon eraill ar draws y safle ac yn Nhŷ Felin yn cael eu cynnal. Felly, gyda chymorth gan arolygwr ecolegol profiadol, bydd arolwg ecolegol yn cael ei chynnal. Bydd hyn yn cychwyn o ddechrau Mawrth 2015 a bydd wedi ei gwblhau yn llawn erbyn diwedd Medi 2015. Dylid parhau i gynnal astudiaethau eraill yn flynyddol.

- Monitro

Mae'n bwysig ystyried y gofynion cyfreithiol sy'n cael eu gosod ar yr asiantaeth parthed yr amgylchedd. Wrth wneud hynny, bydd y DVLA yn lleihau unrhyw broblemau a all godi yn ymwneud â pheidio â chydymffurfio a byddant yn gallu dod yn enghraifft o arfer da. Felly, yn unol ag amcan 6.2, mae angen gwaelodlin a monitro blynyddol i asesu cyflwr bioamrywiaeth ar safleoedd yr asiantaeth.

Yn ychwanegol, yn unol â'r cynllun gweithredu cyntaf a gyhoeddwyd yn 2013 a'r ddeddfwriaeth a ddisgrifir ym mhwyntiau 3a a 3b o'r cynllun gweithredu hwn, bydd y safiad 'dim colliad (net) cynefint' yn parhau.

6.3. Cynnal a gwella

a) Rhesymeg

Mae'r gofynion cyfreithiol a osodwyd ar y DVLA yn mynegi y dylai'r asiantaeth chwarae ei rhan wrth gadw, gwella ac adfer poblogaeth o rywogaeth a chynefin(oedd). Yn ychwanegol, o ystyried y gofynion a osodwyd ar yr asiantaeth mewn dogfennau cyfreithiol eraill, nodir ei bod yn ofynnol i'r asiantaeth helpu i gael gwared ar rywogaethau ymledol nad ydynt yn gynhenid, hyrwyddo ymchwil, hyrwyddo dealltwriaeth ac addasu i hinsawdd sy'n newid.

Ond, mae'n ffodus y gellir cyflawni rhan o'r gofynion hyn yn gymharol rwydd. Mae'r drefn dorri gwair bresennol, sy'n deillio o'r cynllun cyntaf, wedi gweld canlyniadau rhyfeddol a dylid ei pharhau a'i hailadrodd mewn ardaloedd eraill.

Yn ychwanegol, nid yw mwyafrif safleoedd yr asiantaeth yn hygyrch i'r cyhoedd, ac felly maent wedi eu ffensio. Mae'r ffensys yma yn cynnig llwybr i mewn ac allan i blanhigion ac anifeiliaid, ond maent yn cadw'r cyhoedd a thraffig cyffredinol allan. Felly, mae safleoedd y DVLA fel hafan i fioamrywiaeth, gan eu bod yn cael eu diogelu oddi wrth ymyrraeth.

Gan fod hwn yn ail gynllun gweithredu, mae'r asiantaeth wedi dangos ymrwymiad i ddynodi a sefydlu cynllun gweithredu i gynyddu ymwybyddiaeth ac ymchwil ar ei safle(oedd) yn ogystal ag ymdrin ag unrhyw faterion amgylcheddol ar ei safle(oedd) a dynodi camau i gydymffurfio â gofynion cyfreithiol.

b) Gweithredu

- Tŷ Felin – Hibernacula , cynnal a chadw pwll, trefn dorri gwair

Un ardal fydd angen sylw arbennig fydd y pwll a'r tir gerllaw iddo ar safle Tŷ Felin. Mae'r darn bychan hwn o dir yn cynnwys amrywiaeth mawr o ran bioamrywiaeth mewn ardal sydd wedi ei datblygu'n helaeth.

Bydd dulliau syml fel monitro, clirio'r pwll, parhau'r patrwm torri gwair presennol a chreu nifer fechan o hibernacula/refugia yn denu mwy o rywogaethau i'r safle, a thrwy hynny wella statws yr asiantaeth o ran bioamrywiaeth. Yn ychwanegol, bydd y cychod gwenyn yn parhau i fod o fudd i'r safle.

- Treforys – Hibernacula, rhanwyr graean, patrwm torri gwair

Ar safle'r asiantaeth yn Nhreforys, mae Maes Parcio Fferm Clâs yn edrych yn fwy bio-amrywiol ers i'r cynllun gweithredu blaenorol gael ei weithredu. Un cam y bydd y DVLA yn ei ail asesu yw'r dulliau wrth adael pentyrrau o bren a graean ar ymylon y ffordd, gan fod y dulliau presennol yn rhy syml ac mewn manau anaddas.

Yn ychwanegol, gyda'r gostyngiad yn y niferoedd cyffredinol ar draws y Deyrnas Unedig, bydd yr asiantaeth yn gwerthuso cynnig 'cartrefi draenogod' i ddraenogod i helpu i wydroi'r dirywiad y rhywogaeth.

Yn y Maes Parcio Rhannu Ceir, dylid cael gwared ar y rhanwyr llawn graean gan ychwanegu llwyni cynhenid fel y nodir yn atodiadau 6 a 7. Bydd y dull hwn yn cynyddu bioamrywiaeth gan y bydd yn cynnig cartref a ffynhonnell fwyd i bryfed ac adar yn arbennig.

Bu'r drefn o dorri gwair yn llwyddiannus mewn rhai ardaloedd a bydd yr asiantaeth yn archwilio sut y gall ehangu'r drefn hon i fannau eraill. Enghraifft o hyn fyddai ar y tir ar derfyn deheuol Maes Parcio Fferm Clâs ac ar dir ar derfyn gogledd-ddwyreiniol Maes Parcio Rhannu Ceir. Bydd hyn yn cynnig cynefin ychwanegol i blanhigion a blodau i'w ddefnyddio at eu defnydd eu hunain.

Dangosodd astudiaethau bod amrywio patrymau torri gwair mewn gwirionedd yn cynyddu rhywogaethau fel pili-palaod a chwilod daear (Cizek et al. 2011).

6.4. Cael gwared ar rywogaethau ymledol heb fod yn gynhenid a defnyddio chwynladdwyr/plaladdwyr

a) Rhesymeg

Rhywogaeth ymledol nad yw'n gynhenid yw unrhyw anifail neu blanhigyn nad yw'n gynhenid sydd â'r gallu i ymledu (GB Non-native species secretariat, 2015). Mewn nifer o achosion, mae rhywogaethau ymledol nad ydynt yn gynhenid yn niweidiol i'r amgylchedd ac i gymdeithas.

Petai'r DVLA yn gweld problem gyda rhywogaeth ymledol nad yw'n gynhenid, mae'n fwy na thebyg mai problem gyda llysiâu'r dail (*Fallopia japonica*) fydd hynny. Mae'r rhywogaeth ymledol nad yw'n gynhenid hon yn adnabyddus am y modd mae wedi ymsefydlu yn Abertawe, ac amcangyfrifir yno y byddai'n cymryd tua 50 mlynedd i gael gwared arno o'r sir (Cyngor Sir Dyfnaint).

Mae tystiolaeth ar Faes Parcio Fferm Clâs, ger y ffens ddwyreiniol bod llysiâu'r dail yn bresennol ar safle'r asiantaeth yn Nhreforys. Bu'r asiantaeth yn rhagweithiol yn sicrhau bod llawer o'r llysiâu'r dail yn cael eu tynnu o'r safle gan ddefnyddio gweithdrefnau cymeradwy ac mae'n cael ei fonitro yn barhaus.

Ar hyn o bryd nid oes tystiolaeth bod llysiâu'r dail wedi ymsefydlu ar Dŷ Felin. Ond, mae'n amlwg bod bambŵ anhysbys yn ymledu o fusnes gerllaw ar y ffens ogledd-orllewin a bydd angen rhoi sylw i hwn.

Er mwyn cael gwared ar y rhywogaeth ymledol hon, dylid ystyried peidio â defnyddio plaleiddiaid/chwynladdwyr yn raddol. Mae defnyddio'r dulliau penodol yma yn gwneud difrod difrifol i'r amgylchedd ac yn creu risg i iechyd y rhai a all ddod i gyffyrddiad â nhw.

b) Gweithredu

- Monitro

Bydd yr asiantaeth yn parhau i fonitro am rywogaethau ymledol nad ydynt yn gynhenid a thrafod camau priodol pan fydd eu hangen ac os bydd eu hangen.

6.5. Dull holistaidd

a) Rhesymeg

Nid oes ffiniau i fyd natur. Boed yn fawr neu fân, mae pob rhywogaeth o anifail a phlanhigyn ym myd natur, gan gynnwys pobl, i gyd yn gysylltiedig ac yn y pen draw byddant ôll yn cael effaith ar ei gilydd.

Er enghraifft, petai pont yn cael ei chodi dros Fae Abertawe, byddai llawer o oblygiadau i'r ardal. Nid yn unig byddai'n effeithio ar y creigiau oherwydd y tyllu a'r drilio, ond byddai'r cynefinoedd o'i chwmpas hefyd yn dioddef. Byddai gwaddol yn cael ei adael mewn ardaloedd gwahanol gan y bydd cerrynt y llanw yn symud o gwmpas rhwystr nad oedd yno o'r blaen, gan effeithio, ymhlith pethau eraill, ar dymheredd, pH, dargludedd, y gallu i dramwyo a rhywogaethau ar y safle. Yn ychwanegol gall llygredd waethygu gyda'r cynnydd mewn trafndiaeth ar y môr yn ystod y gwaith adeiladu a cherbydau ffordd a phobl wedi hynny.

Felly, os byddai'r asiantaeth yn meddwl am yr amgylchedd a bioamrywiaeth mewn modd holistaidd, yna gall y ddealltwriaeth o'r ffactorau a all effeithio arnynt gynyddu, ac wedyn gall y pwysau ar y pynciau hyn lleihau.

b) Gweithredu

- Asesiad effaith amgylcheddol ac asesiad effaith ecolegol

Er mwyn helpu i liniaru effaith datblygiadau yn y dyfodol, bydd Asesiad Effaith Amgylcheddol neu Asesiad Effaith Ecolegol yn cael eu hymgorffori ym mholisi amgylcheddol yr asiantaeth. Wrth wneud hynny, bydd hyn yn helpu i ddadansoddi a yw ardal benodol o arwyddocâd i statws bioamrywiaeth yr asiantaeth, felly mae'r holl ystyriaethau yn cael eu hadolygu a chymau addas yn cael eu gweithredu.

- BS 8583, Bioamrywiaeth — Cyfarwyddyd i fusnesau ar reoli'r cyfleoedd a'r risgiau

Yn ddiweddar cyhoeddodd BSI safon newydd i helpu busnesau ddod yn fwy ymwybodol o sut y gall materion bioamrywiaeth effeithio ar eu heffaith amgylcheddol. Bydd hyn yn cael ei adolygu i sefydlu'r ffordd orau i gynnwys yr argymhellion.

6.6. Newid hinsawdd a pharatoi datblygiad

a) Rhesymeg

Mae newid hinsawdd yn ddigwyddiad naturiol ac mae'r Ddaear a'i thrigolion ar y cyfan wedi addasu i hynny. Ond, ers yr 1880au mae'r Ddaear yn gyffredinol wedi bod yn cynhesu yn barhaus a chredir bod hynny oherwydd bod dyn yn llosgi tanwydd ffosil.

Mae'r sefyllfa wedi gwaethygu yn araf; gwelwyd ugain o'r blynyddoedd poethaf a gofnodwyd ers 1981, ac mae'r sefyllfa yn edrych fel petai am waethygu. Erbyn 2050(au) mae'n debygol y bydd y cymedr tymheredd dyddiol yn Abertawe yn codi o hyd at 3°C, gyda'r glawiad yn ystod yr haf yn debygol o ostwng o hyd at 20% yn y rhanbarth (Rhagamcanion Hinsawdd y Deyrnas Unedig, 2009).

Dan Ymrwymadau Llywodraeth Fwy Gwyrdd mae'n ofynnol i'r asiantaeth addasu'r ystad i hinsawdd sy'n newid a gyda dogfennau eraill y llywodraeth fel yr Asesiad Risg Newid Hinsawdd sy'n nodi bod gan y newid yn yr hinsawdd y potensial i effeithio ar oriau staffio a dosbarthu cyflenwadau ynni, yn ogystal â photensial i effeithio ar iechyd staff a gostyngiad mewn lefelau dŵr, mae'n bwysig i'r asiantaeth baratoi ei safleoedd.

b) Gweithredu

- Fframwaith

Er mwyn paratoi bioamrywiaeth yr asiantaeth ar gyfer hinsawdd sy'n newid, bydd y DVLA yn creu fframwaith lle gall asesiadau a risgiau gael eu gwerthuso ac y gall camau gweithredu, dadansoddiadau ac adolygiadau gael eu cynnal.

Er enghraifft mae gan yr Asiantaeth Prifffyrdd Strategaeth a Fframwaith Addasu Newid Hinsawdd lle mae risgiau yn cael eu dynodi ac atebion posibl yn cael eu creu. Er bod yr Asiantaeth Brifffyrdd yn gyfrifol am rwydwaith ffyrdd Lloegr gyfan, gellid addasu asesiad llai ac mwy addas o effaith newid hinsawdd ar fioamrywiaeth yr asiantaeth ar gyfer yr DVLA. Wrth wneud hynny, mae'r asiantaeth yn gallu rheoli effeithiau hinsawdd sy'n newid ar fioamrywiaeth yn systematig.

Yn yr un modd mae cyfle hefyd yma i ystyried sut yr ydym yn defnyddio bioamrywiaeth i helpu'r asiantaeth ddod yn fwy gwydn i effeithiau newid hinsawdd.

Atodiadau

Atodiad 1 – Manylion a mapiau nodyn targed

Map ddim ar gael
ar hyn o bryd

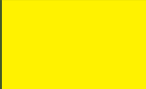

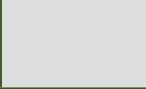

Map 5 - Cynefinodd Treforys

Map ddim ar gael ar
hyn o bryd

Tabl 1 – Allwedd lliwiau’r map

Lliw	Allwedd
	J1.2 – Glaswelltir amwynder
	Cynefin mosaig agored
	J1.4 – Llwyn a gyflwynwyd
	J2.2 – Gwrych wedi darfod
	G2 – Dŵr rhedeg a’r cyfeiriad y mae’n llifo
	G1 – Dŵr llonydd
	Coeden gollddail*
	Coeden goniffer*

* Yn cynrychioli presenoldeb coed yn unig ac nid y nifer o goed.

Tabl 2 – Gwybodaeth am nodyn targed

Nodyn Targed	Manylion
TN1	Maes Parcio Fferm Clâs – Yn cynnwys yr ymylon i’r gogledd, gorllewin, y de a’r ddwyrain yn ogystal â’r coed yn y maes Parcio ei hun. Cynhaliwyd arolwg ecolegol yma yn 2013 gyda mynegrif amllder o 81.
TN2	Conifferau – Mae’r conifferau yma o gwmpas system nwy gyda giât fynediad. Wedi ei leoli i’r Gorllewin o Faes Parcio Fferm Clâs ac yn agos at dai ar Ffordd Clâsmont. Torrir gwair cyrion yr ardal yn drwm.
TN3	Ymylon Gogleddol – Mae’r ardal hon yn gweithredu fel terfyn ychwanegol gyda ffens. Mae cymysgedd o blanhigion, llwyni a choed gydag ardal o laswellt wedi ei dorri ar y cyrion.
TN4	Tir ar Derfyn Gogleddol/Dwyreiniol Maes Parcio’r rhai sy’n Rhannu Ceir – Mae ychydig o goed collddail ar yr ardal hon o laswellt wedi ei dorri gyda man i eistedd ar y llwybr gerllaw.
TN5	Maes Parcio’r rhai sy’n Rhannu Ceir – Mae’r maes parcio hwn yn cynnwys rhanwyr graean y gellid eu gwella, yn arbennig gan fod y rhanwyr eraill yn y maes parcio yn cynnwys llwyni a choed.
TN6	Ffordd y De – Mae hwn yn cynnwys y coed ar hyd dwy ochr y ffordd ar hyd Ffordd y De. Mae potensial yma i greu’r un canlyniadau ag a welir ar Faes Parcio Fferm Clâs, yn arbennig ar hyd terfyn y ffens ar ochr Ddeheuol Ffordd y De.
TNF1	Pwll Tŷ Felin – Mae’r ardal hon yn cynnwys y pwll, y nant sydd yn ei fwydo a’i lannau*. Yr ardal hon yw’r un fwyaf amrywiol o ran bioamrywiaeth o holl safleoedd y DVLA ac mae ganddi’r potensial i gynyddu’r fioamrywiaeth trwy gyflwyno hibernacula/refugia a’i chynnal a’i chadw.
TNF2	Terfyn Tŷ Felin – Yn gyffredinol mae’r terfyn ar hyd Tŷ Felin wedi cael llonydd i dyfu. Felly mae’r safle wedi cael datblygu yn naturiol sydd wedi cynnig mosaig o gynefinoedd gan gynnwys glaswellt tal, gwlyptir a choed.

*Glannau = o lefel dŵr y pwll yn yr haf i 2 droedfedd o frig y glannau lle mae’n gwastatau

Atodiad 2 – Cadw at y gofynion cyfreithiol perthnasol a nodiadau targed

Tabl 3 – Amcanion a gofynion cyfreithiol perthnasol

Amcan	Gofyn cyfreithiol perthnasol (Fel adran 3)
6.1 – Cynnwys Staff	3b, 3d, 3e, 3f
6.2 – Creu gwaelodlin	3b, 3d
6.3 – Cynnal a gwella	3a, 3b
6.4 - Cael gwared ar rywogaethau ymledol heb fod yn gynhenid a defnyddio chwynladdwyr/plaladdwyr	3c
6.5 – Dull holistaidd	3a, 3b, 3d, 3e, 3f
6.6 – Newid hinsawdd a pharatoi datblygiad	3d, 3e, 3f

Tabl 4 – Amcanion a Nodiadau Targed

Amcan	Nodiadau Targed		
	Treforys		Tŷ Felin
6.1 – Cynnwys staff	Grŵp	Amh	Amh
	Blog	Amh	Amh
6.2 – Creu gwaelodlin	Safle cyfan		Safle cyfan
6.3 – Cynnal a gwella	Refugia	TN1	TNF1
	Rhanwyr graean / cynnal a chadw pwll	TN5	TNF1
	Torri gwair	TN1, TN2, TN3, TN4, TN6	TNF1, TNF2
6.4 - Cael gwared ar rywogaethau ymledol heb fod yn gynhenid a defnyddio chwynladdwyr/plaladdwyr	Safle cyfan		Safle cyfan
6.5 – Dull holistaidd	Asesiad Effaith Amgylcheddol/ Asesiad Effaith Ecolegol	Safle cyfan	Safle cyfan
6.6 – Newid hinsawdd a pharatoi datblygiad	Fframwaith	Safle cyfan	Safle cyfan

Table 5 – Y Diweddaraf am gwblhau o’r cynllun gweithredu bioamrywiaeth blaenorol

Egwyddor Rhif	Gweithred Rhif	Gweithred	Dyddiad targed ar gyfer cwblhau	
3,4	1	Cynyddu’r boblogaeth o adar ar y safle		
	a	Cyfrif adar	30 Meh 13	Parhaus
	b	Blychau nythu yn unol â’r canllawiau dim cynnal a chadw	01 Meh 13	Cwblhawyd
	c	Byrddau adar o gwmpas ardaloedd eistedd gyda phorthwyr adar addas	01 Meh 13	Parhaus
PN 1,2,3,4	2	Cynyddu’r Coed a’r llwyni ar y safle		
	a	Rhaid cytuno ar ardaloedd penodol fel, er enghraifft - Maes Parcio Fferm Clâs, ochr y tŷ	30 Ebrill 13	Cwblhawyd
PN 2,3	3	Gwella’r rhywogaethau planhigion cynhenid ar y safle		
	a	Newid y rhestr Rhywogaethau Plannu yn y PFI/ contract tirlunio.	30 Ebrill 13	Cwblhawyd
	b	Cytuno a oes angen ymdrin ag unrhyw ardaloedd ar unwaith	Gweler gweithred 2a	Cwblhawyd
PN 6,7	4	Cysoni gweithgareddau tirlunio yn well gyda chanllawiau arfer gorau i wella bioamrywiaeth.		
	a	Newid y patrwm torri glaswellt ar rannau penodol o’r stad.		Cwblhawyd
	i	Cytuno ar yr ardaloedd i newid y patrwm	30 Ebrill 13	Cwblhawyd
	b	Llunio’r safonau gofynnol a’r canllawiau	30 Ebrill 13	Cwblhawyd
PN - ALL	5	Deall a datrys unrhyw enghreifftiau o dorri Deddf yr Amgylchedd Naturiol a Chymunedau Gwledig		
	a	Deall yr enghreifftiau o dorri’r ddeddf sy’n cael eu disgrifio yn yr adroddiad Cynllun Gweithredu Amrywiaeth Biolegol llawn	Chwarterol	Amh
	b	Cytuno ar gynllun i ymdrin â’r enghreifftiau yma	Chwarterol	Amh
PN 4	6	Gwella’r enyn diddordeb staff ar y safle a’r fioamrywiaeth ac yn ei dro cefnogi’r tîm lechyd a Lles i gyflawni eu hamcanion		
	a	Gwella’r modd y cyfathrebir diddordeb ecolegol y safle	30 Mai 13	Parhaus
	i	Gosod arwyddion dehongli	30 Meh 13	Parhaus
	ii	Creu cynllun cyfathrebu	30 Ebrill 13	Parhaus
	b	Creu rhwydwaith o wirfoddolwyr â diddordeb i helpu i gyflawni rhai o’r camau blaenorol a datblygu mwy o gamau gweithredu at y dyfodol.	30 Mai 13	Parhaus
PN - ALL	7	Monitro Cynydd a gwelliannau		
	a	Cytuno ar y set o waelodlinau gofynnol	Amh	Cwblhawyd
	b	Cytuno ar y gwelliannau a dargedwyd		Cwblhawyd
	i	Gwella amrywiaeth y plannu ar y safle -	30 Ebrill 13	Parhaus
	ii	Cynyddu’r nifer a’r amrywiaeth o adar ar y safle -	30 Ebrill 13	Parhaus
	iii	Cynyddu’r ymwybyddiaeth o fioamrywiaeth ar y safle ymhlith staff -	Gweler cam 6.a.ii	Parhaus

Atodiad 3 - Amserlen a awgrymir

Amcan	Gweithredu	Dyddiad												
		M	E	M	M	G	A	M	H	T	Rh	I	Ch	
6.1 – Cynnwys staff	Sefydlu grŵp	X												
	Sefydlu blog		X											
6.2 – Creu gwaelodlin	Arolwg i gael gwaelodlin	X	X	X	X	X	X	X						
6.3 – Cynnal a gwella	Creu Hibernacula/refugia		X											
	Trafod rhanwyr graean/cynnal a chadw pwll		X											
	Sefydlu'r ardaloedd patrwm torri gwair newydd			X										
	Sefydlu trefn fonitro			X										
	Asesu a darparu cartrefi i ddraenogod				X									
6.4 - Cael gwared ar rywogaethau ymledol heb fod yn gynhenid a defnyddio chwynladdwyr/plaladdwyr	Arolwg i ganfod Rhywogaethau Ymledol Nad Ydynt yn Gynhenid						X							
6.5 – Dull holistaidd	Ymgorffori Asesiad Effaith Amgylcheddol/Asesiad Effaith Ecolegol yn y Polisi								X					
6.6 – Newid hinsawdd a pharatoi datblygiad	Dechrau/ Asesu Sefydlu Fframwaith/ BS 8583			X										
Parhad – Amserlen	Diweddarau ar gyfer 2016/17			X									X	

Atodiad 4 - Darllen pellach

Coed neu laswellt?

Roedd Trees or turf? (Ymddiriedolaeth Coetir, 2011) yn astudiaeth arloesol gan yr Ymddiriedolaeth Coetir a ddangosodd pa mor gost effeithiol y gall symud i ardaloedd coediog fod i rai perchenogion. Yn yr astudiaeth ceir cymariaethau gwrthrychol rhwng costau cynnal glaswelltir â chadw gwahanol fathau o goetir. Dengys ei ganfyddiadau, yn ychwanegol at yr arbediadau ariannol posibl, bod coed a choetir yn cynnig amrywiaeth eang o fanteision o ran ansawdd bywyd mewn ardaloedd trefol a maestrefol.

Cymharu costau

Dewiswyd naw trefn oedd yn berthnasol i ardaloedd trefol neu faestrefol; pum triniaeth dorri gwair a phedwar math o goetir, ar sail safle un hectar gyda llwybr trwy ei ganol, i greu gofod agored hygyrch. Torrwyd y costau cynnal a chadw i lawr i dri cham olynol:

- Blynyddoedd 1-4: Cyfnod sefydlu
- Blynyddoedd 5-9: Cyfnod ar ôl sefydlu
- Blynyddoedd 10-50: Cyfnod rheoli tymor hir

Datgelodd canlyniadau'r astudiaeth:

- Gall coetir sy'n ymledu yn naturiol a choetir arloesol fod yn sylweddol ratach i'w cynnal na phob math o laswelltir.
- Mae costau cynnal a chadw rheoli coetir mewn mannau gwyrdd sy'n cael eu rheoli yn ddrutach yn ystod y cyfnod sefydlu na choed anffurfiol ond maent yn dal yn llai na chynnal glaswelltir amwynder.
- Plannu coetir cymysg cymhleth yw'r math drytaf o goetir i'w sefydlu ond mae'r costau yn dal yn llai na chost cynnal glaswelltir amwynder. Ond, mae costau tymor hir rheoli coetir cymhleth yn codi yn uwch na'r costau ar gyfer glaswelltir amwynder. Dylid ystyried y dewis o rywogaethau o goed yn ofalus a gall y lle maent yn cael eu gosod olygu bod manteision coetir yn yr amgylchedd trefol yn bellgyrhaeddol, gyda'r arbediadau mewn costau posibl yn un o nifer o'r cymhellion dros sefydlu coed. Mae manteision coedydd trefol yn cynnwys:
- Mae coed a mannau gwyrdd trefol yn gwella'r amgylchedd ac yn annog ffordd o fyw iach, gan wella iechyd y cyhoedd.

- Gall cysgod coed leihau costau ynni – mae ymchwil yn awgrymu arbediad o ran allyriadau carbon oddi wrth bob coeden o 10-11kg y flwyddyn oherwydd bod adeiladau yn defnyddio llai o ynni.
- Gall plannu coed wedi ei gynllunio yn dda wella ansawdd yr aer, gan gael gwared ar ronynnau, nitrogen deuocsid ac osôn.

Patrymau torri gwair

Glaswelltir ydy cynefin sydd wedi cael ei greu gan draddodiadau amaethyddol, ac mae'r planhigion glaswellt wedi cael eu hybu i gynnig bwyd a maeth i anifeiliaid fydd yn cael eu godro neu eu lladd i gael cig, ac yn y gorffennol, ceffylau a gwartheg oedd yn cael eu cadw i dynnu erydr, cludo nwyddau a phobl. Felly roedd glaswelltir yn cael ei reoli er mwyn cael y gwerth mwyaf ohono i'r dibenion hyn, fel arfer trwy gyfuniad o bori, ac ar safleoedd hygyrch, torri glaswellt i gael gwair. Mae mwyafrif y blodau gwyllt sy'n nodweddiadol o'n gweirgloddiau gwyllt mwyaf cyfoethog yn rhywogaethau parhaol sydd wedi addasu i lefelau penodol o bori a thorri tymhorol. Er bod peth porfa yn cael ei ystyried yn bwysig i gynnal yr amrywiaeth o blanhigion gwyllt mewn glaswelltir llawn rhywogaethau, efallai na fydd hyn yn bosibl mewn ardaloedd bychan fel y rhai mewn gerddi neu mewn mannau gwyrdd trefol. Yn yr achos hwn, gellir defnyddio torri gwair fel dull gwahanol. Ond, bydd angen torri gwair o leiaf ddwywaith, dair gwaith mewn blwyddyn. Mae'r canlynol yn ganllawiau ar gyfer gweirgloddiau 'trefol' nodweddiadol. Gall torri yn gynnar yn y gwanwyn fod yn anaddas ar safleoedd gwlyb iawn. Ar gyfer safleoedd sy'n cael eu torri mewn grwpiau ond sy'n cynnal poblogaeth o blanhigion 'arbennig', efallai mai'r cyfan fydd ei angen fydd peidio â thorri am 4 wythnos, gan gynnig cyfle iddynt flodeuo, ac os bydd yn addas creu had (er nad oes raid i hyn ddigwydd ar gyfer rhywogaethau parhaol fel arfer).

Amserlen torri yn yr haf

Mae'r dull hwn yn dynwared y dull o reoli caeau gwair. Mae'r toriad gwanwyn cynnar yn ddigon cynnar fel na fydd yn atal briallu Mair rhag blodeuo. Er mwyn sefydlu a chadw cribell felen mae'n hanfodol i'r glaswellt fod yn fyr ar ddechrau a diwedd y tymor tyfu.

Diwedd Medi: Torri, gan adael y toriadau.

Bydd rheolaeth wedyn yn dibynnu ar y safle ac ar yr amgylchiadau. Mewn rhai achosion, bydd y glaswelltir yn cael ei ymgorffori yn y patrwm torri ehangach a ddefnyddir ar gyfer mannau gwyrdd gerllaw. Bydd rhai planhigion gwyllt yn diflannu mewn gwirionedd os nad yw'r torri yn ddigon dwys ar ôl iddyn nhw flodeuo. Planhigyn porfeydd yn hytrach na chaeau gwair yw tormaen y gweunydd, er enghraifft. Mae'n blodeuo yn gynnar ym mis Mai ac yn ehangu trwy epilio llystyfol. Mae ei ddail hefyd yn agos at y ddaear. Os bydd y glaswellt yn tyfu yn rhy uchel ym Mehefin a Gorffennaf, bydd tormaen y gweunydd yn dirywio o ran niferoedd. Ar gyfer y rhywogaeth hon mae'n arbennig o bwysig torri a symud glaswellt yng nghanol Mehefin ac yna cadw'r glaswellt yn eithaf byr. Dan reolaeth o'r fath bydd y rhywogaeth yma yn parhau i ffynnu.

Atodiad 5 – Canllawiau arfer da

Rhestr yw hon o gyfeirlyfrau defnyddiol a chanllawiau arfer da ar greu cynefinoedd a gwelliannau i rywogaethau.

Cyfeirlyfr		
Land Use Consultants in association with Wardell Armstrong (1996) Reclamation of Damaged Land for Nature Conservation. HMSO Adran yr Amgylchedd	Glaswelltir llawn rhywogaethau, Dŵr Agored Llonydd, Coetir Gwlyb, Coed a Llwyni, Afonydd, Gwely Hesg, Pyllau, Ystlumod, Anifeiliaid di-asgwrn-cefn, Amffibiaid, Ymlusgiaid	Llawlyfr yn cynnwys taflenni gwybodaeth yn rhoi gwybodaeth dechnegol am gynllunio ac adfer tir er mwyn cadwraeth natur, gan gynnwys technegau penodol sy'n gysylltiedig â gwerthuso cadwraeth natur a chreu cynefin, gan gynnwys astudiaethau achos.
Hill MO, Mountford JO, Ry DB and Bunce RGH (1999) Ellenberg's indicator values for British plants – ECOFACT Volume 2 Technical Annex. ITE/DETR	Pob cynefin	Yn cynnig dangosyddion i'r graddau y mae rhywogaethau planhigion Prydain yn gallu gwrthsefyll golau, lleithder, ymateb (pH pridd neu ddŵr), nitrogen (ffrwythlondeb y pridd) a halen.
White G, Gilbert J, Benstead P, Fasham M & Jose P (2003) Habitat Creation Handbook for the Minerals Industry. RSPB	Glaswelltir llawn rhywogaethau, Coed a Llwyni, coetir gwlyb, dŵr llonydd agored, gwely hesg, afonydd, pyllau, ystlumod, llygod y dŵr, dyfrgwn, ymlusgiaid, amffibiaid, anifeiliaid di-asgwrn-cefn.	Yn cynnig cyfarwyddyd defnyddiol ardechnegau ar gyfer creu a rheoli cynefinoedd Cynlluniau Gweithredu, gydag astudiaethau achos (yn berthnasol i bob diwydiant, er ei fod wedi ei dargedu at y diwydiant mwynau).
Parker DM (1995) Habitat creation – a critical guide. English Nature.	Glaswelltir llawn rhywogaethau, coed a llwyni, coetir gwlyb,	Cyfarwyddyd manwl ar greu cynefin a'i reoli gydag astudiaethau achos.
Merritt A (1994) Wetlands, Industry and Wildlife: A Manual of Principles and Practices. The Wildfowl and Wetlands Trust	Coetir gwlyb, dŵr llonydd agored, afonydd, pyllau, gwelyau hesg, amffibiaid, adar gwlyptir, llygod dŵr, dyfrgwn	Cyfarwyddyd defnyddiol ar greu a rheoli cynefin gwlyptir
Gilbert, OL & Anderson, P (2004) Habitat Creation and Repair. Oxford University Press	Glaswelltir llawn rhywogaethau, coed a llwyni, dŵr agored llonydd, gwely hesg,	Cyfarwyddyd manwl ar greu ac adfer cynefin.
Gent, T & Gibson S (1998) Herpetofauna Workers' Manual. JNCC	Amffibiaid, Ymlusgiaid	Yn cynnwys cyfarwyddyd ar greucynefin a'i reoli ar gyferamffibiaid ac ymlusgiaid
Ferris, R & Carter, C (2000) Managing Rides, roadsides and Edge Habitats in Lowland Forests. Forestry Commission	Coetir, coed a llwyni, anifeiliaid di-asgwrn-cefn, adar, ymlusgiaid, amffibiaid	Yn cynnwys cyfarwyddyd ar ddylunio a rheoli cynefinoedd hyd ymylon

Dryden, R (1997) Habitat Restoration Project: Fact Sheets and Bibliographies. English Nature Research Reports (Rhif 260)	Coetir, Glaswelltir llawn rhywogaethau, Gwlyptir	Cyfarwyddyd cyffredinol ar greu cynefin, ffynonellau rhagor o wybodaeth ac astudiaethau achos.
LIFE Project (1998) Reedbed Construction Guidelines for Environmental Improvement Applications 3rd Edition. LIFE	Gwelyau hesg	Cyfarwyddyd ar ddylunio gwelyau hesg, eu plannu a'u rheoli.
Gwefan Flora Locale http://www.floralocale.org/	Pob cynefin	Taflenni gwybodaeth a chyfarwyddyd ar greu cynefin a defnyddio rhywogaethau cynhenid.
Froglife http://www.froglife.org/advice.htm	Amffibiaid ac ymlusgiaid	Taflenni cynghori a chyfarwyddyd ar greu cynefin a'i wella ar gyfer amffibiaid ac ymlusgiaid
Highways Agency Design Manual for Roads and Bridges Volume 10, Section 4	Ystlumod, Dyfrgwn, Amffibiaid, Ymlusgiaid	Yn cynnwys cyngor ar greu cynefin ar gyfer ystlumod, dyfrgwn, amffibiaid, ymlusgiaid.
Natural England http://www.naturalengland.org.uk/	Pob cynefin a rhywogaeth	Cyfarwyddyd, adroddiadau a gwybodaeth gyffredinol am gynefinoedd a rhywogaethau
Kirby, P. (2001). Habitat Management for Invertebrates: a practical handbook. RSPB, Sandy.	Anifeiliaid di-asgwrn-cefn	Cyfarwyddyd ar anghenion cynefin a'i reoli er lles anifeiliaid di-asgwrn-cefn
Strachan, R & Moorhouse, T (2006). Water Vole Conservation Handbook. Second Edition	Llygod y Dŵr	Cyfarwyddyd ar greu cynefin a'i reoli ar gyfer llygod y dŵr

Atodiad 6 - Planhigion ar gyfer Ardaloedd Plannu Trefol, Domestig a Thirlunio

Defnyddiwch pan fyddwch am greu cynefin rhannol naturiol. Defnyddiwch y rhestrau isod i ddewis y rhywogaeth fwyaf addas

Lleoliadau	Enw cyffredin	Enw cwyddonol		Dyddiad blodeuo	Pridd yn draenio'n dda/ysgafn	Pridd trwm/cleiog	Asidig
Plannu gwely	Hocysen	<i>Alcea rosea</i>		6-8	*		
Plannu gwely	Cenhinen Syfi	<i>Allium schoenoprasum</i>	ydy	6-7	*		
Plannu gwely	Aquilegia	<i>Aquilegia vulgaris</i>	ydy	6-7	*	*	
Plannu gwely	Clychlys	<i>Campanula</i> spp		7-8	*		
Plannu gwely	Blodau gleision crwydrol	<i>Ceanothus thyrsiflorus</i> var. <i>repens</i>		5-8	*	*	
Plannu gwely	Pengaled	<i>Centaurea nigra</i>	ydy	8-9	*	*	
Plannu gwely	Cor-rosyn cyffredin	<i>Cistus</i>		6-8	*		
Plannu gwely	Saffrwm	<i>Crocus</i> spp.		4-5	*		*
Plannu gwely	Ysbardun y marchog	<i>Delphinium</i> spp.		6-8	*		
Plannu gwely	Cribau'r pannwr	<i>Dipsacus fullonum</i>	ydy	7-8	*	*	*
Plannu gwely	Gwiberlys	<i>Echium vulgare</i>	ydy	6-9	*		
Plannu gwely	Celyn y môr	<i>Eryngium maritimum</i>	ydy	7-8	*	*	
Plannu gwely	Murwyll	<i>Erysimum</i> spp.		6-8	*		
Plannu gwely	Escallonia	Escallonia 'Donard Beauty' neu 'Apple Blossom'		6-8	*		
Plannu gwely	Erwain	<i>Filipendula ulmaria</i>	ydy	6-9	*		
Plannu gwely	Ffiwsia	<i>Fuchsia</i> spp.		6-8	*		
Plannu gwely	Eirlyisiau	<i>Galanthus ikariae</i>	ydy	2-3	*	*	*

Plannu gwely	Pig yr aran	Geranium spp.		6-7	*	*	
Plannu gwely	Mapgoll glan y dŵr	Geum rivale	ydy	5-9		*	*
Plannu gwely	Cor-rosyn	Helianthemum spp		5-9	*	*	
Plannu gwely	Blodyn haul	Helianthus annuus		6-8	*	*	
Plannu gwely	Marddanhadlen	Lamium spp.		5-9	*	*	*
Plannu gwely	Ytbysen barhaus lydanddail	Lathyrus spp.		5-9	*	*	*
Plannu gwely	Lafant	Lavandula angustifolia var. 'Munstead',		6-8	*		
Plannu gwely	Llawryf pendrwm	Leucothoe fontanesiana		6-7	*		*
Plannu gwely	Mintys y gath	Nepeta 'Six hills giant'		7-9	*		
Plannu gwely	Mintys y creigiau	Origanum vulgare	ydy	7-9	*		
Plannu gwely	Phacelia siderog	Phacelia tanacetifolia		5-9	*		
Plannu gwely	Pumnalen llwyn	Potentilla 'Abbotswood', beesii, fruticosa,		6-8	*		
Plannu gwely	Llyisiau'r ysgyfaint	Pulmonaria officinalis	ydy	4-5	*	*	
Plannu gwely	Cyrens blodeuog	Ribes sanguineum	ydy	4-5	*		
Plannu gwely	Rhosmari	Rosmarinus officinalis	ydy	6-8	*		
Plannu gwely	Mafon cochion gwyllt	Rubus idaeus	ydy	6-8	*		*
Plannu gwely	Saets	Salvia officinalis var. purpurascens		6-8	*		
Plannu gwely	Clafrllys	Scabiosa/Succisa/Knautia		7-9	*		
Plannu gwely	Llyisiau'r cwlwm	Symphytum officinale	ydy	5-6	*		
Plannu gwely	Teim	Thymus spp,		5-8	*		
Plannu gwely	Llyisiau'r gwaed	Vinca major		4-5	*	*	

Llwyn	Berberis	Berberis darwinii		5-6	*	*	
Llwyn	Y gynffon las	Buddleja spp: non-invasive species only NOT davidii!		7-9	*	*	
Llwyn	Grug	Calluna spp., Erica spp.	ydy	7-9	*		*
Llwyn	Banhadlen	Cytisus scoparius	ydy	5-6	*		
Llwyn	Aeronen y bisgwydden	Euonymus europaeus	ydy	5-6	*		
Llwyn	Hebe 'White Gem'	Hebe brachysiphon (mathau eraill yn gallu bod yn ymledol)		7-9	*	*	*
Llwyn	Gwinwydden oregon	Mahonia spp		5-6	*		*
Llwyn	Mafonen win	Rubus phoenicolasius		5-7	*		
Llwyn	Erwain	Spiraea japonica 'Golden Princess'		6-8	*	*	
Llwyn	Eithin	Ulex europaeus	ydy	3-8	*		*
Llwyn	Gwifwrnwydden y Gors	Viburnum opulus	ydy	6-7	*		
Coed a llwyni	Masarnen fach	Acer campestre	ydy	5-6	*	*	*
Coed a llwyni	Draenen wen	Crataegus monogyna	ydy	5-6	*	*	*
Coed a llwyni	Gwyddfifid	Lonicera periclymenum (and other non-invasive species)	ydy	5-6	*		*
Coed a llwyni	Afalau bach surion	Malus sylvestris	ydy	5	*		*
Coed a llwyni	Draenen ddu	Prunus spinosa	ydy	4-5	*		
Coed a llwyni	Ceirios addurnol	Prunus spp gan osgoi blodau cymhleth a DIM Llawryf Portiwgal Prunus lusitanica		4-5	*		
Coed a llwyni	Helyg a merhelyg	Salix spp. – mathau cynhenid	ydy	3-4	*	*	
Coed a llwyni	Ysgawen	Sambucus nigra	ydy	6-7	*		
Coed a llwyni	Cerddinen	Sorbus aucuparia	ydy	5-6	*	*	*

Atodiad 7 - Ar Gyfer Plannu Cynhenid - Ymylon Ffyrdd, Safleoedd Gwledig ac ati

Defnyddiwch pan fyddwch am greu cynefin rhannol naturiol.

Y Gymysgedd Sylfaenol - Glaswelltau		Misoedd blodeuo	Priddoedd niwtral	Priddoedd llaith	Priddoedd asidig	Priddoedd tywodlyd
Maeswellt cyffredin	<i>Agrostis Capillaris</i>	amh	*	*	*	*
Melynwellt	<i>Anthoxanthum odoratum</i>	amh	*	*	*	
Rhonwellt y ci cribog	<i>Cynosurus cristatus</i>	amh	*	*	*	*
Peiswellt talsyth	<i>Festuca rubra</i>	amh	*	*	*	*
Rhywogaethau blodau						
Milddail	<i>Achillea millefolium</i>	6-8		*		*
Distrewlys	<i>Achillea ptarmica</i>	7-8		*		
Corn glas	<i>Ajuga reptans</i>	4-6	*			
Llysiâu'r angel	<i>Angelica sylvestris</i>	6-8		*		
Cribau San Ffraid	<i>Betonica officinalis</i>	6-9		*		
Grug	<i>Calluna vulgaris</i>	7-8			*	
Pengaled	<i>Centaurea nigra</i>	8-9	*	*	*	*
Y bengaled fawr	<i>Centaurea scabiosa</i>	6-8				
Brenhinllys y maes	<i>Clinopodium vulgare</i>	7-9				
Moronen y maes	<i>Daucus carota</i>	6-8				*
Bysedd y cŵn	<i>Digitalis purpurea</i>	6-8	*			
Gwiberlys	<i>Echium vulgare</i>	6-9				*
Grug	<i>Erica spp.</i>	7-8			*	
Effros	<i>Euphrasia spp.</i>	7-8	*		*	
Erwain	<i>Filipendula ulmaria</i>	6-9		*		

Crogedyf	Filipendula vulgaris	5-8				
Briwydd felen	Galium verum	7-8		*		*
Melynydd	Hypochaeris radicata	6-9	*		*	
Gellesgen felen	Iris pseudocorus	5-7		*		
Claflys	Knautia arvensis	7-9	*	*	*	
Ytbysen y waun	Lathyrus pratensis	5-8	*	*	*	
Peradyl yr Hydref	Leontodon autumnalis	6-10	*		*	
Peradyl garw	Leontodon hispidus	6-9	*		*	
Llygad llo mawr	Leucanthemum vulgare	5-9	*	*		*
Llin y Llyffant	Linaria vulgaris	7-10				*
Meillionen hopysaidd	Lotus corniculatus	6-9	*	*		*
Carplog y gors	Lychnis flos-cuculi	5-8		*		
Helyglys	Lythrum salicaria	6-7		*		
Hocysen fwsg	Malva moschata	7-8				*
Mintys y dŵr	Mentha aquatica	7-10		*		
Gorudd	Odontites vernus	5-9	*		*	
Tagaradr	Ononis repens	5-9	*			*
Mintys y creigiau	Origanum vulgare	7-9				
Gwreiddriog	Pimpinella saxifraga	7-8		*		
Tresgl ymlusgol	Potentilla anglica	6-9			*	
Tresgl y moch	Potentilla erecta	6-9			*	
Gwyddlwyn cyffredin	Poterium sanguisorba	5-8				
Briallen Fair	Primula veris	3-6	*	*		*
Briallu	Primula vulgaris	3-6	*			
Meddyges las	Primula vulgaris	6-9	*	*		*

Blodyn menyyn	Ranunculus acris	5-8	*	*	*	*
Chwys Mair	Ranunculus bulbosus	4-6				*
Melengu wyllt	Reseda lutea	6-9				
Cribell felen	Rhinanthus minor	5-8	*	*		
Clafrllys bychan	Scabiosa columbaria	7-9				
Blodyn taranau	Silene dioica	3-10	*			
Gludlys cyffredin	Silene vulgaris	6-8				*
Cribau San Ffraid	Stachys officinalis	6-9	*		*	
Briwllys y gwrych	Stachys sylvatica	7-9	*			
Clafrllys gwreidd-dan	Succisa pratensis	6-10	*	*	*	
Meillion coch gwyllt	Trifolium pratense	5-9	*	*		
Meillion gwyn	Trifolium repens	6-9	*			
Llus	Vaccinium myrtillus	4-6			*	
Tagwyg	Vicia cracca	6-8	*			

Atodiad 8 – Y Rhestr Peidiwch â'u Defnyddio

Rhestr yw hon o rywogaethau sy'n ymledol eu natur ac na ddylid eu defnyddio byth mewn cynlluniau plannu

Cenhinen, prinddail	<i>Allium paradoxum</i>	Atodlen 9 y Ddeddf Bywyd Gwyllt a Chefn Gwlad
Garleg, Tair congl	<i>Allium triquetrum</i>	Atodlen 9 y Ddeddf Bywyd Gwyllt a Chefn Gwlad
Coeden fêl	<i>Buddleia davidii</i>	Gall fod yn ymledol
Creigafal deiliog	<i>Cotoneaster microphyllus</i>	Atodlen 9 y Ddeddf Bywyd Gwyllt a Chefn Gwlad
Creigafal, aeron celyn	<i>Cotoneaster bullatus</i>	Atodlen 9 y Ddeddf Bywyd Gwyllt a Chefn Gwlad
Creigafal	<i>Cotoneaster horizontalis</i>	Atodlen 9 y Ddeddf Bywyd Gwyllt a Chefn Gwlad
Creigafal, dail cyfan	<i>Cotoneaster integrifolius</i>	Atodlen 9 y Ddeddf Bywyd Gwyllt a Chefn Gwlad
Creigafal	<i>Cotoneaster simonsii</i>	Atodlen 9 y Ddeddf Bywyd Gwyllt a Chefn Gwlad
Ceirchen goch	<i>Crocoshia x crocosmiiflora</i>	Atodlen 9 y Ddeddf Bywyd Gwyllt a Chefn Gwlad
Llysiau'r dail	<i>Fallopia japonica</i>	Atodlen 9 y Ddeddf Bywyd Gwyllt a Chefn Gwlad
Llysiau'r dail, hybrid	<i>Fallopia japonica x Fallopia sachalinensis</i>	Atodlen 9 y Ddeddf Bywyd Gwyllt a Chefn Gwlad
Clymog cawraidd	<i>Fallopia sachalinensis</i>	Atodlen 9 y Ddeddf Bywyd Gwyllt a Chefn Gwlad
Rheonllys mawr	<i>Gunnera tinctoria</i>	Atodlen 9 y Ddeddf Bywyd Gwyllt a Chefn Gwlad
Efwr enfawr	<i>Heracleum mantegazzianum</i>	Atodlen 9 y Ddeddf Bywyd Gwyllt a Chefn Gwlad
Ffromlys Chwarennog	<i>Impatiens glandulifera</i>	Atodlen 9 y Ddeddf Bywyd Gwyllt a Chefn Gwlad
Marddanhadlen felen	<i>Lamiaeum galeobdolon subsp. argentatum</i>	Atodlen 9 y Ddeddf Bywyd Gwyllt a Chefn Gwlad
Gwinwydden Virginia ffug	<i>Parthenocissus inserta</i>	Atodlen 9 y Ddeddf Bywyd Gwyllt a Chefn Gwlad
Gwinwydden Virginia	<i>Parthenocissus quinquefolia</i>	Atodlen 9 y Ddeddf Bywyd Gwyllt a Chefn Gwlad
Llawr-sirianen Portiwgal	<i>Prunus lusitanica</i>	Gall fod yn ymledol
Rhododendron Melyn	<i>Rhododendron luteum</i>	Atodlen 9 y Ddeddf Bywyd Gwyllt a Chefn Gwlad
Rhododendrwm	<i>Rhododendron ponticum</i>	Atodlen 9 y Ddeddf Bywyd Gwyllt a Chefn Gwlad

Rhododendron	Rhododendron ponticum x Rhododendron maximum	Atodlen 9 y Ddeddf Bywyd Gwyllt a Chefn Gwlad
Rhosyn Siapaneaidd	Rosa rugosa	Atodlen 9 y Ddeddf Bywyd Gwyllt a Chefn Gwlad
Salvinia, Enfawr	Salvinia molesta	Atodlen 9 y Ddeddf Bywyd Gwyllt a Chefn Gwlad
Alexander, trydwill	Smyrniium perfoliatum	Atodlen 9 y Ddeddf Bywyd Gwyllt a Chefn Gwlad
Hebe	Rhywogaethau heblaw brachysiphon neu dieffenbachia	Gall fod yn ymledol

Cyfeiriadau

<http://archive.defra.gov.uk/environment/biodiversity/documents/econ-bene-biodiversity.pdf>

<https://consultations.rics.org/consult.ti/japaneseknotweed/view?objectId=1228500>

<http://climate.nasa.gov/causes/>

<http://climate.nasa.gov/evidence/>

<http://jncc.defra.gov.uk/ukbap>

http://jncc.defra.gov.uk/PDF/UKBAP_Action-Plan-1994.pdf

http://jncc.defra.gov.uk/PDF/UKBAP_ConBio-UKApproach-2007.pdf

<http://swansea.jdi-consult.net/ldp/readdoc.php?docid=229&chapter=8&docelemid=d39030#d39030>

<http://ukclimateprojections.metoffice.gov.uk/21708?projections=23706>

http://webarchive.nationalarchives.gov.uk/20140603112028/http://assets.highways.gov.uk/about-us/climate-change/CCAF_Strategy_

and_Vol_1_Rev_B_Nov.pdf

<http://www.cbd.int/doc/legal/cbd-en.pdf>

<http://www.cbd.int/sp/targets/>

<https://www.cbd.int/doc/world/gb/gb-nbsap-01-en.pdf>

http://www.devon.gov.uk/whats_the_problem

http://www.freshwaterhabitats.org.uk/wordpress/wp-content/uploads/2013/09/Amphibians-_Common-Toad-Great-Crested-Newt-and-Grass-Snake_-new-logo.pdf

<https://www.gov.uk/government/publications/greening-government-commitments-targets/greening-government-commitment-targets>

https://www.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/69487/pb13698-climate-risk-assessment.pdf

http://www.legislation.gov.uk/ukpga/2006/16/pdfs/ukpga_20060016_en.pdf

http://www.muzeumhk.cz/files/jaroslav_zamecnik/2012_cizek_zamecnik.pdf

<http://www.nature.org/ourinitiatives/urgentissues/rainforests/rainforests-facts.xml>

<http://www.nonnativespecies.org/index.cfm?pageid=160>

<http://www.nwf.org/Wildlife/Wildlife-Conservation/Biodiversity.aspx>

<https://www.rhs.org.uk/advice/profile?PID=210>

<https://www.rhs.org.uk/advice/profile?pid=218>

<http://www.swansea.gov.uk/article/9464/Residents-still-going-wild-for-city-flower-scheme>